

"อยาก": การศึกษาเชิงประวัติ



นางสาวปิ่นกาญจน์ วัชรปาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1225-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**/jàak/: A DIACHRONIC STUDY**

**Miss. Pinkarn Vajrapana**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements**

**for the Degree of Master of Arts in Thai**

**Department of Thai**

**Faculty of Arts**

**Chulalongkorn University**

**Academic Year 2005**

**ISBN 974-53-1225-8**

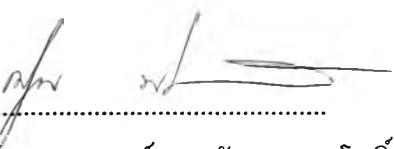
หัวข้อวิทยานิพนธ์ “อยาก”: การศึกษาเชิงประวัติ  
โดย นางสาวปิ่นกาญจน์ วัชรปาน  
สาขาวิชา ภาษาไทย  
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.เทพี จรัสรุ่งเกียรติ

---


คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น  
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

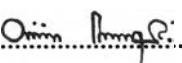
  
..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์  
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

  
..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(อาจารย์ ดร. เทพี จรัสรุ่งเกียรติ)

  
..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร. ชีรนุช โชคสุวนิช)

  
..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร. อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล)

ป็นกาญจน์ วัชรปาน : “อยาก”: การศึกษาเชิงประวัติ. (/jàak/: A DIACHRONIC STUDY)

อ. ที่ปรึกษา : ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ, ๘๘ หน้า. ISBN ๙๗๔-๕๓-๑๒๒๕-๘

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมายของคำว่า “อยาก” ในเชิงประวัติ โดยใช้ข้อมูลเอกสารที่ตีพิมพ์และเผยแพร่แล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน มีสมมติฐานคือ “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและความหมายจากการแสดงความหมายหลักในประโยคเป็นการแสดงอรรถาณูเคราะห์

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมายโดยในข้อมูลสมัยสุโขทัย “อยาก” เป็นคำกริยา มีหน้าที่แสดงความหมายหลักในประโยคว่า “หิว กระจาย” และ “ไม่มีจะกิน” ในคำว่า “อคอยาก” ต่อมาในข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๓ “อยาก” เริ่มปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น โดยปรากฏร่วมกับคำกริยาบุรุษ คำว่า “อยาก” จึงมีหน้าที่ขยายคำกริยาหลักในประโยค และมีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” เพิ่มขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ ๔ นอกจาก “อยาก” จะปรากฏร่วมกับกริยาบุรุษหลายตัวในกริยาลิแล้ว ยังพบ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม และพบว่า “อยาก” และ “อคอยาก” ปรากฏร่วมกับคำว่า “ความ” ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำนาม จากคำกริยา กลายเป็นคำนามว่า “ความอยาก” และ “ความอคอยาก” ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๔ – รัชกาลที่ ๗ พบการปรากฏของ “อยาก” ที่มีความหมายว่า “ต้องการ” และ “ความอยาก” ที่มีความหมายว่า “ความต้องการ” ในข้อมูลเพิ่มจากช่วงสมัยสุโขทัย – รัชกาลที่ ๓ มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่กลับพบว่า “อยาก” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “หิว กระจาย” พบในจำนวนที่น้อยลง และไม่พบการปรากฏเลยในข้อมูลสมัยปัจจุบัน ดังนั้นในข้อมูลสมัยปัจจุบันจึงพบเฉพาะ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” และ “ความอยาก” เป็นคำนาม มีความหมายว่า “ความต้องการ”

ภาควิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่อนิสิต.....ป็นกาญจน์ วัชรปาน.....  
 สาขาวิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....M.....  
 ปีการศึกษา .....๒๕๔๘.....

# # 458 01720 22 : MAJOR THAI

KEY WORD: AUXILIARIES / LANGUAGE CHANGE / VERBS

PINKARN VAJRAPANA: /jàak/: A DIACHRONIC STUDY.

THESIS ADVISOR: DEBI CARASCARUNGKIAT. Ph.D., 88 pp. ISBN 974-53-1225-8.

The purpose of this thesis was to study the change of /jàak/ in function and meaning from the Sukhothai period to the present. The data elicited is based on published document.

The study agreed with the hypothesis, /jàak/ was changed in function and meaning, it was found in Sukhothai period that /jàak/ functioned as a main verb meaning “hungry” or “thirsty” and /ʔòt - jàak/ meaning “to starve.” In the King Rama III, /jàak/ was found in wider content which appeared with concrete verbs. Then /jàak/ had more function to be a modality verb meaning “to want.” In the King Rama IV, /jàak/ appeared with more than one concrete verbs and it started to appear with abstract verbs. Moreover, /jàak/ and /ʔòt - jàak/ appeared with the word “kwa:m” and normalized to have function as a noun. /jàak/ and /kwa:m - jàak/ meaning “to want” and “wanting” were found more significantly in the period of King Rama IV to King Rama VII than in the period of Sukhothai to King Rama III. In the opposite, it was found less in /jàak/ functioned as a verb meaning “hungry” or “thirsty” and this function disappeared in recently document. Now there are only two functions of /jàak/: a modality verb and a noun meaning “to want” and “wanting.”

Department.....Thai.....Student's signature *Pinkam Vajrapana*

Field of study.....Thai.....Advisor's signature *Debi Carascarungkiat*

Academic year .....2005.....

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร.เทพี จรัสรุ่งเกียรติ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ก็ได้คอยแนะนำ ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ตั้งแต่เริ่มคิดหัวข้อวิทยานิพนธ์ สละเวลาในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งอาจารย์ยังเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในยามที่ต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และเป็นพระคุณยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการทุนอุดหนุนการศึกษามบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุ ๗๒ พรรษา ประจำปี ๒๕๔๕ ทุกท่านที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิศรา ชูชาติ เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้นำโอกาสนี้มาให้ผู้วิจัย และอาจารย์เป็นหนึ่งในคณะกรรมการสอบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง เป็นอย่างสูง เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้ให้แนวคิดในด้านการศึกษาเชิงประวัติ และทำให้ผู้วิจัยสนใจ และนำหัวข้อมาศึกษาต่อจนเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นอกจากนี้อาจารย์ยังสละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวนิช และอาจารย์ ดร.อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล ที่ช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว น้องสาว คุณนภาพร พิพัฒน์กรกุล คุณพุ่มมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ คุณวิเชียร พรหมจันทร์และเพื่อนๆ ที่ช่วยให้คำแนะนำ เตือนสติ และช่วยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดเวลาที่ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ สมมติฐานในการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๓
๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๓
๑.๖ นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัยนี้.....	๓
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๓
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ คำกริยา คำขยายกริยา และคำแสดงอรรถาณูเคราะห์.....	๘
๒.๑.๑ คำกริยา.....	๘
๒.๑.๒ คำช่วยกริยา.....	๙
๒.๑.๓ คำขยายกริยา.....	๙
๒.๑.๔ คำแสดงอรรถาณูเคราะห์ หรือคำบอกความเห็น.....	๑๐
๒.๒ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมาย.....	๑๑
๒.๓ การกลายเป็นคำไวยกรณ์.....	๑๕
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการกลายเป็นคำไวยกรณ์ในภาษาไทย.....	๑๘

๒.๔.๑ ไพทยา มีสัจย์ (๒๕๔๐).....	๑๘
๒.๔.๒ รุ่งอรุณ ทิมชุนหเถียร (๒๕๔๕).....	๒๐
๒.๔.๓ มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (๒๕๔๖).....	๒๑

บทที่ ๓ รูปแบบการปรากฏของ “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน และการจำแนก ชนิดของคำ.....	๒๕
--	----

๓.๑ การศึกษารูปแบบการปรากฏของ “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน.....	๒๕
๓.๑.๑ “อยาก” ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว .....	๒๗
๓.๑.๒ “อยาก” ปรากฏเป็นกริยาซ้อนกับกริยาอีกตัวหนึ่ง .....	๒๘
๓.๑.๓ “อยาก” ปรากฏเป็นคำขยายในกริยาวลี.....	๒๙
๓.๑.๔ “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “อด” เป็น “อดอยาก”.....	๓๖
๓.๑.๕ “อยาก” ปรากฏในสำนวน “อยากเผ็ดเร็ดไร” .....	๓๘
๓.๑.๖ “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “ความ” ผ่านกระบวนการแปลงเป็นคำนามเป็น “ความอยาก” .....	๓๘
๓.๒ การจำแนกชนิดของคำ.....	๓๙

บทที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของคำว่า “อยาก”.....	๔๒
--	----

๔.๑ ความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยสุโขทัย.....	๔๘
๔.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยอยุธยา... ๕๐	
๔.๓ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๑.....	๕๑
๔.๔ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๓.....	๕๓
๔.๕ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๔.....	๕๕
๔.๖ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๕.....	๕๙
๔.๖ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๖.....	๖๒
๔.๘ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๗.....	๖๖
๔.๙ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในสมัยปัจจุบัน.....	๖๙



๔.๑๐ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงหน้าที่และความหมายของ “อยาก” .....	๗๔
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๗๖
๕.๑ ผลการวิจัย.....	๗๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๗๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๘๐
รายการอ้างอิง.....	๘๒
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๘๘

ตารางที่ ๑: แสดงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และความหมายตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัชกาล  
ปัจจุบัน..... ๗๓